

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องสภาพปัจจุบันและปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ใช้แนวคิดในการศึกษาตลอดผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล
2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีกับหลักธรรมาภิบาล
3. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล

1.1 ความหมายและลักษณะของธรรมาภิบาล

คำว่า การบริหารจัดการที่ดี หรือธรรมาภิบาลหรือที่บางท่านเรียกว่า ธรรมรัฐนั้น ตรงกับคำภาษาอังกฤษ Good governance ซึ่งได้มีการพูดถึงแนวคิดนี้เป็นครั้งแรกในแวดวงของหน่วยงานระหว่างประเทศที่มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาประเทศนับแต่ปลายคริสต์ศักราช 1980 เป็นต้นมา ภายหลังจากที่ได้มีการอภิปรายเกี่ยวกับผลของนโยบายการปรับโครงสร้างของธนาคารโลก ในช่วงนั้นได้มีการใช้คำว่า Good government อย่างกว้าง ๆ ในการกล่าวถึงธรรมาภิบาลและรูปแบบของระบบการเมืองที่ครอบคลุมถึงความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติ (Accountability) และความโปร่งใส (Transparency) ในการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังมักถูกนำไปเชื่อมโยงกับเงื่อนไขทางการเมือง เช่น ความเป็นประชาธิปไตย การส่งเสริมระบบที่มีพรรคการเมืองหลายพรรคและการเลือกตั้งเสรี (ริชชา สานติยานนท์ และคนอื่นๆ, 2544, หน้า 193) จากนั้นได้มีการนำแนวคิดนี้ไปใช้อย่างกว้างขวางในหมู่ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรระหว่างประเทศที่มีส่วนร่วมในโครงการ ให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ (ธีรยุทธ บุญมี, 2541, หน้า 2)

มูลเหตุจูงใจให้บุคคลเหล่านี้หันมาองการบริหารจัดการที่ดี คือ ความล้มเหลวของประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศตามแนวทางของประเทศซีกโลกตะวันออก โดยเฉพาะกลุ่มประเทศในแถบลาตินอเมริกาและแอฟริกา ผู้รับผิดชอบมองว่าสาเหตุของความล้มเหลวมาจากการที่รัฐไร้ความสามารถที่จะดำเนินการตามที่ได้รับคำแนะนำ ทั้งนี้มุมมอง

ดังกล่าวถือว่ารัฐบาลเป็นศูนย์กลางของการตัดสินใจที่สำคัญในสังคมทุกระดับ จึงมีการเรียกร้องให้มีการปรับปรุงการบริหาร ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงโครงสร้าง และระเบียบกฎเกณฑ์ ที่ค่อนข้างซับซ้อนของรัฐ เพื่อเอื้ออำนวยต่อการนำนโยบายในการพัฒนาประเทศไปปฏิบัติ

ในปัจจุบันนี้มีนักวิชาการจำนวนมากได้เอ่ยถึง Good governance ทั้งในแง่ความหมายและความจำเป็นสำหรับสังคมไทย รวมทั้งได้มีการวิพากษ์แนวคิดนี้อย่างหลากหลาย นักวิชาการเหล่านี้ใช้คำภาษาไทยแทนคำว่า Good governance ไว้ต่าง ๆ กัน เช่น ธรรมภิบาล ธรรมรัฐ ประชาธิปไตย การปกครองที่ดี การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เป็นต้น

ยุค ศรีอาริยะ (2546, หน้า 42) กล่าวว่า คำว่า ธรรมรัฐมีความหมายไม่ตรงกับความหมายของ Good governance ของนักวิชาการเพราะ Good governance น่าจะหมายถึงระบบในการบริหารและการจัดการที่ดีมากกว่าจะหมายถึงการสร้างรัฐที่ดีงามและถ้าหากใช้คำไทยว่า ธรรมรัฐ ภาษาอังกฤษก็น่าจะเป็นว่า Good state ไม่ใช่ Good governance

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, หน้า 52) กล่าวว่า ธรรมภิบาล (Good governance) เป็นศัพท์ใหม่ในวงวิชาการไทยที่ใช้กันมาหลังการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันเป็นแนวคิดหนึ่งในระยะหลังมานี้มีการนำมาใช้และอ้างอิงอยู่เป็นประจำในสาขาวิชารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิชาพัฒนาบริการ โดยปรากฏควบคู่กันไปกับแนวคิดและศัพท์วิชาการจำพวกประชาธิปไตย ประชาสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาทางสังคมที่ยั่งยืน

ธีรยุทธ บุญมี (2541, หน้า 2) เป็นผู้ริเริ่มใช้และคำแปลของ Good governance ว่า “ธรรมรัฐ” ให้ความหมายว่าความคิดธรรมรัฐเป็นการมอบอำนาจการเมือง การปกครอง แบบใหม่ที่แข็งทื่อตายแล้ว แต่ให้มีปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาชน และให้มีลักษณะแยกย่อยมากขึ้น แนวคิดของธรรมรัฐคือการเป็นหุ้นส่วนกันในการปกครองและบริหารประเทศโดยรัฐ ประชาชน เอกชน ซึ่งกระบวนการอันนี้จะก่อให้เกิดความเป็นธรรม ความโปร่งใส ความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนดีซึ่งแนวคิดนี้เกิดจากการที่ประชาชนเห็นว่าระบบราชการล่าช้า ทุกส่วนมีความต้องการการปฏิรูปต้องมีการปรับโครงสร้างราชการให้ดีขึ้น ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นและประชาชนต้องการให้มีการตรวจสอบโดยสื่อมวลชนและนักวิชาการ นอกจากนี้ยังได้อธิบายไว้ว่าธรรมภิบาลเป็นกระบวนการของความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างภาครัฐ สังคม เอกชน และประชาชนซึ่งทำให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพมีคุณธรรมโปร่งใสตรวจสอบได้และมีความร่วมมือของฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการที่จะสร้างธรรมภิบาลให้เกิดในสังคมไทยนั้น ธีรยุทธ บุญมี ได้เสนอให้ปฏิรูประบบ 4 ส่วน คือ ปฏิรูปภาคราชการ ปฏิรูปภาคธุรกิจเอกชน ปฏิรูปภาคเศรษฐกิจและสังคม และปฏิรูปกฎหมาย

วรภัทร โทษณะเกษม (2542, เว็บไซต์) กล่าวว่า Good governance คือ การใช้สิทธิของความเป็นเจ้าของ (Owner rights) ที่จะปกครองดูแลผลประโยชน์ของตนเอง โดยผ่านกลไกที่เกี่ยวข้องในการบริหาร กรณีของภาครัฐผู้เป็นเจ้าของก็คือประชาชน ซึ่งใช้สิทธิของตนเองผ่านการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้ง ขณะที่ผู้ได้รับการเลือกตั้งเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภาเพื่อกำกับดูแล ผู้บริหารประเทศ คือ รัฐบาลให้บริหารประเทศไปในทางที่ถูกต้อง และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542, หน้า 17 – 19) อธิบายว่า ธรรมาภิบาล มาจากคำ ว่า “ธรรม” หมายถึง “คุณงามความดี ความถูกต้อง” และ “อภิบาล” หมายถึง “บำรุงรักษา ปกครอง” ดังนั้น “ธรรมาภิบาล” จึงหมายถึง “การปกครองบำรุงรักษาด้วย ความดี ความถูกต้อง” ตรงกับคำว่า Good governance ในภาษาอังกฤษ ธรรมาภิบาล ในความหมายสากล หมายถึง ระบบโครงสร้างและกระบวนการต่างๆ ที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจการเมืองและสังคมของประเทศที่ภาคต่างๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่กันอย่างมีความสุข ธรรมาภิบาลแนวสากลนี้เน้นที่กฎเกณฑ์ (Norm) ที่วางระบบโครงสร้าง กระบวนการและความสัมพันธ์ทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมในการบริหารจัดการเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของรัฐซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่ดี

นฤมล ทับจุมพล (2541, หน้า 63) ได้อ้างบทปาฐกถาของ นายอานันท์ ปันยารชุน ซึ่งได้อธิบายถึง ความหมายของธรรมาภิบาลว่าเป็นผลลัพธ์ของการจัดการกิจการ กิจกรรมซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐ และเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมได้กระทำลงไปหลายทาง มีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้

ผู้วิจัยมีความเห็นเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล โดยสรุปว่าหลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการสำคัญ 6 ประการ ที่ใช้ในการบริหารงานภาครัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัย ถูกต้องเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรือตามอำนาจตัวบุคคล หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลให้พนักงานส่วนตำบลปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลยึดเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัย หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของพนักงานประจำที่ปฏิบัติงาน

ในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกส่วนให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายประชาชนเข้าถึง ข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจ ปัญหาสำคัญของพนักงานประจำที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การได้สวนสาธารณะ การประชาสัมพันธ์ การแสดงประชามติหรืออื่นๆ หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในหน้าที่ความสำคัญในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของพนักงานประจำที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบล หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีค่าและมีอย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้พนักงานประจำที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า

2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีกับหลักธรรมาภิบาล

2.1 หลักธรรมาภิบาลของสำนักนายกรัฐมนตรี

เมื่อปีพุทธศักราช 2542 โดยคณะรัฐได้มีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติสำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พุทธศักราช 2542 ขึ้น ระเบียบนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ.2542 โดยทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542, 2542, เว็บไซต์) ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีได้ระบุถึงหลักสำคัญของธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเน้นการกำหนดเป็นกรอบแนวทางให้แก่หน่วยราชการเพื่อถือปฏิบัติ ได้แก่ หลักนิติธรรมเป็นการตรากฎหมาย และกฎข้อบังคับ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกับปฏิบัติตามกฎหมายและกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจของตัวบุคคล หลักคุณธรรมเป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดหลักนี้ในการปฏิบัติเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำ

ชาติ หลักความโปร่งใสเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจน หลักการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงออก ความเห็น การไต่สวนสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หลักความรับผิดชอบเป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน หลักความคุ้มค่าเป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ส่วนรวม โดยตรงทำให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

2.2 หลักธรรมาภิบาลของกระทรวงมหาดไทย

องค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของกระทรวงมหาดไทยมี 11 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วม ความยั่งยืน สิ่งที่ชอบธรรม ความโปร่งใส ความเป็นธรรม และความเสมอภาค ความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ ความเสมอภาคทางเพศ ความอดทน อดกลั้น หลักนิติธรรม ความรับผิดชอบและการเป็นผู้กำกับดูแล (สุจิตติ นิมิตรกุล, 2543, หน้า 13 - 14) จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยกระทรวงมหาดไทยเน้นไปทางด้านการบริหารการปกครองการพัฒนา และการกระจายอำนาจซึ่งเป็นสายงานที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบโดยตรง

1. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงานเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่ม และพลังการทำงานที่สอดประสานกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการชุมชน
2. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลักการของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบท ระบบนิเวศ และทรัพยากรธรรมชาติ
3. ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) และให้การยอมรับ (Acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องการรับผิดชอบร่วมกัน

4. มีความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่างๆ ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการ และสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้

5. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกันไม่มีการเลือกปฏิบัติและมีระบบการรับเรื่องร้องทุกข์ชัดเจน

6. มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถนำยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

7. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promoting gender balance) เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

8. การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย (Diverse perspectives) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผลหาจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

9. การดำเนินการตามหลักนิติธรรม (Operating by rule of law) พัฒนาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

10. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

11. การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุมการดำเนินงานบางงานไปให้องค์กรท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนที่ดีหรือบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้ออกชนดำเนินการแทน

2.3 หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)

หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เป็นผลจากการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงาน ก.พ. เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2542 ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542, หน้า 1-2, 9-13) คือ หลักนิติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า การมีส่วนร่วมและหลักคุณธรรม จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของสำนักงาน ก.พ. เน้นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการให้บริการของรัฐ

1. หลักนิติธรรม กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ มีความเป็นธรรม สามารถปกป้องคนดีและลงโทษคนไม่ดีได้ มีการปฏิรูปกฎหมายอย่างสม่ำเสมอให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้และได้รับ

การยอมรับของประชาชน ประชาชนตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ของตนเองเข้าใจกฎเกณฑ์ต่างๆ และมีส่วนร่วมในกรณีต่างๆ

2. หลักความโปร่งใส การสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐและเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการมีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ ส่วนราชการมีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม และเปิดเผยต่อสาธารณะ

3. หลักความรับผิดชอบ การได้รับการยอมรับและความพอใจจากผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติคุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ความถูกต้อง ครบถ้วน รวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานและจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ

4. หลักความคุ้มค่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

5. หลักการมีส่วนร่วม ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่างๆ รวมถึงการประหยัดงบประมาณ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบ จำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือจำนวนข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินการเรื่องต่างๆ รวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนร่วม

6. หลักคุณธรรม การร้องเรียนหรือร้องทุกข์ในการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ทั้งใน และนอกองค์กรลดลง คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรในชาติอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด สังคมมีเสถียรภาพ อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขด้วยความมีระเบียบวินัย

ในการทบทวนครั้งนี้สรุปได้ว่าการบริหารจัดการองค์กรที่ดีควรยึดหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เพื่อพัฒนาการบริหารงานภายนอก และการบริหารงานภายในขององค์กรให้เป็นไปตามกฎหมาย

2.4 สังคมที่ดีกับหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาลของสำนักงานข้าราชการพลเรือนเป็นผลมาจากการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงาน ก.พ. เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2542 (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542, 2542, เว็บไซต์) ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ ได้แก่

1. หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายถูกต้องเป็นธรรม การกำหนดกฏกติกาและการปฏิบัติตามกฏกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิกในระดับองค์กร หมายถึง กฎ กติกาที่ใช้ในการบริหารงานภายใน เช่น การมาทำงานหรือเข้า

ประชุม ได้ตรงเวลา การให้บริการประชาชนให้เสมอกัน รวมถึงข้อตกลงในการสับเปลี่ยนหน้าที่กัน
ในองค์กร

2. หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้
ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ
วินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติในระดับองค์กร หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้อง
ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ให้ความยุติธรรมกับประชาชนอย่างเท่าเทียมกันรวมทั้งจัดระบบงาน
ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณข้าราชการคือ
มีจรรยาบรรณต่อตนเองต่อหน่วยงานต่อผู้ร่วมงานต่อประชาชนและสังคม

3. หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ
โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กร ทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
ที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก
และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในระดับองค์กร หมายถึง ประชาชน
รู้ขั้นตอนที่จะติดต่องาน และสามารถตรวจสอบการทำงานได้และภายในองค์กรต้องมีความ
โปร่งใสในการตัดสินใจในการบริหารงาน เงิน คนมีการสื่อสารที่ดีภายในด้วย

4. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความ
คิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็นการได้
สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ และการแสดงประชามติหรือเรื่องอื่นๆในระดับองค์กร หมายถึง
การวางระบบการรับฟังความคิดเห็น และการรับเรื่องราวร้องทุกข์ ที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วน
ร่วมและขณะเดียวกัน ภายในองค์กรเองจะต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารงานภายใน
ด้วย

5. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความ
รับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา
ตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนใน
ระดับองค์กร หมายถึง การกำหนดโครงสร้างและระบบการใช้อำนาจรัฐใหม่ มีการกระจายอำนาจ
การตัดสินใจลงสู่ระดับล่าง เพื่อให้ความรับผิดชอบในทุกระดับมีความชัดเจน และมีรายงาน
ประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานที่มีตัวชี้วัดความสำเร็จตรงค่าให้ประชาชนรับผิดชอบ

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัดเพื่อให้
เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยการตรงค่าให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า
สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกและรักษาพัฒนาทรัพยากร
ธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ในระดับองค์กร หมายถึง ผู้บริหารต้องทบทวนงานในความรับผิดชอบทั้งหมดเพื่อพิจารณาถ่ายโอนงานที่ภาครัฐกิจ เอกชน หรือภาคประชาชนทำได้ และมีประสิทธิภาพสูงกว่าออกไปเลือกนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้และพัฒนาความสามารถเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง

จากแนวคิดอาจสรุปได้ว่า ธรรมมาภิบาล หมายถึง รูปแบบการปกครองด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดี ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งภาครัฐและเอกชน การรับทราบข้อมูลข่าวสารตรวจสอบได้ เพื่อความโปร่งใสลดปัญหาทุจริต

3. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

3.1 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 114ก วันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542, เว็บไซต์) ได้บัญญัติเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลไว้ในมาตรา 12(6) ความว่าให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีให้มีการกระจายอำนาจการอนุมัติหรือการอนุญาตตามที่มิกฎหมายบัญญัติให้ต้องขออนุมัติหรือขออนุญาตไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการประชาชน และการกำกับดูแลให้เป็นไปตามกฎหมายนั้นๆ เป็นสำคัญ มาตรา 12(12) ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่เสนอแนะและจัดระบบตรวจสอบและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น มาตรา 16(16) ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองโดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

3.2 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอน 120 ก วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 เป็นปีที่ 54 ในรัชกาลปัจจุบันได้กำหนดความหมายของข้าราชการประจำในองค์การบริหารส่วนตำบลหรือที่เรียกว่า พนักงานส่วนตำบล มาตรา 3 พนักงานส่วนท้องถิ่น หมายความว่าข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดพนักงานเทศบาล พนักงานส่วนตำบล ข้าราชการกรุงเทพมหานคร พนักงานเมืองพัทยา และ

ข้าราชการหรือพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งซึ่งได้รับการบรรจุ และแต่งตั้งให้ปฏิบัติราชการ โดยได้รับเงินเดือนจากงบประมาณหมวดเงินเดือน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือจากเงินงบประมาณ หมวดเงินอุดหนุนของรัฐบาลที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาจัดเป็นเงินเดือนของข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, 2542, เว็บไซต์)

3.3 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

สภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499 เรื่องระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและราษฎรเป็นส่วนรวม ซึ่งจะเป็นแนวทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 องค์การบริหารส่วนตำบลก็ได้ยกเลิก

จนกระทั่ง พ.ศ. 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำบลแทนประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 นับตั้งแต่ พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบลโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปโฉมใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศ มาตรา 6 รูปแบบสภาตำบล ได้รับการยกฐานะเป็นนิติบุคคล นอกจากนี้มีเกณฑ์การกำหนดให้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 40 กำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาทอาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในประเทศนั้นให้ระบุชื่อและเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลให้พ้นจากอำนาจแห่งสภาตำบลนับแต่วันที่กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และขอให้โอนบรรดางบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ สิทธิเรียกร้องหนี้ และเจ้าหน้าที่ของสภาตำบลไปเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล และมาตรา 43 องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น

3.4 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลปัจจุบันมีลักษณะโครงสร้างที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ซึ่งเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ทำให้โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ตามมาตรา 45 กำหนดให้โครงสร้างสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งขึ้น โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบล นั้น มาตรา 58/3 กำหนดให้โครงสร้างผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยนายก องค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน และแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน และอาจ แต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน โดยนายกองค์การบริหาร ส่วนตำบลเป็นผู้ เลือกตั้งแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง

3.5 การยุบองค์การบริหารส่วนตำบล

ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีจำนวนประชากรทั้งหมดไม่ถึงสองพันคน ทั้งเป็นเหตุ ให้ไม่สามารถที่จะดำเนินการบริหารงานพื้นที่นั้น ให้มีประสิทธิภาพในลักษณะขององค์การบริหาร ส่วนตำบลได้หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดตั้งขึ้นเป็นเทศบาลให้กระทรวงมหาดไทย ประกาศยุบองค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 41 และมาตรา 42 วรรคสองและวรรคสาม

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 46 สภาองค์การบริหารส่วน ตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การ บริหารส่วนตำบล
2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลร่างข้อบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

อำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 59 นายกองค์การบริหารส่วน ตำบลมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของ องค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ
2. สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายก องค์การบริหารส่วนตำบล
4. วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
5. รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล
6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

การหมดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 47 ตรี สมาชิกภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสิ้นสุดลงเมื่อ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลหมดวาระหรือยุบสภา
2. ตาย
3. ลาออกก่อนอายุอำเภอ
4. มีส่วนได้เสียโดยตรงหรือโดยอ้อมในสัญญาขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น หรือ กิจการที่ทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น
5. ขาดคุณสมบัติในการเป็นสมาชิก
6. ไม่อยู่ในหมู่บ้านที่ได้รับการเลือกตั้งติดต่อกัน 6 เดือน
7. ขาดประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลติดต่อกัน 3 ครั้ง โดยไม่มีเหตุผลสมควร
8. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีมติให้ออก เพราะทำตัวเสียหายหรือทำให้ ประชาชนเสียประโยชน์
9. ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้สมาชิกหรือผู้บริหารออกจากตำแหน่งได้ตาม รัฐธรรมนูญมาตรา 286

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการปฏิบัติงานตามหลัก ธรรมชาติของพนักงานส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัด พระนครศรีอยุธยาในประเทศไทยได้มีผู้ศึกษาวิจัยดังนี้

แวรอัยะ แวอูมา (2550, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามหลัก ธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลในธรรมชาติของพนักงานส่วนตำบล อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ผลการศึกษาพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามหลักธรรมชาติ ของ องค์การบริหารส่วนตำบลในธรรมชาติของพนักงานส่วนตำบล อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส พบว่าส่วนใหญ่พนักงานส่วนตำบล เห็นว่าหลักธรรมชาติขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมี ปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง โดยเรียงระดับปัญหาและอุปสรรคแต่ละหลักจากมากไปหา น้อยได้ดังนี้ หลักความรับผิดชอบมากที่สุด รองลงมาหลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักการมี ส่วนร่วม และหลักที่เห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุดคือ หลักนิติธรรมและหลักความคุ้มค่า ประกอบกับพนักงานส่วนตำบลมีเพศ อายุ ตำแหน่ง และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามหลักธรรมชาติขององค์การบริหาร ส่วนตำบลไม่ แตกต่างกันในด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามหลักธรรมชาติขององค์การบริหารส่วน

ตำบลในทรศนะของพนักงานส่วนตำบล พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องนำกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการมากขึ้น เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยสร้างสัมพันธภาพ และความเข้าใจที่ดีระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน

วรมิตร เพ็ชรสิงห์ (2551, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนคติของพนักงานส่วนตำบลในอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนคติของพนักงานส่วนตำบล พบว่าส่วนใหญ่พนักงานส่วนตำบลเห็นว่าหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง โดยเรียงระดับปัญหาและอุปสรรคแต่ละหลักจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ หลักความโปร่งใส มากที่สุด รองลงมาหลักนิติธรรมหลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรมหลักการมีส่วนร่วม และหลักที่เห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุดคือหลักความคุ้มค่า ประกอบกับพนักงานส่วนตำบลมีเพศ อายุ ตำแหน่ง และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

กชวรรณ เล่บ้านเกาะ (2552, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องบทบาทในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนคติของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า บทบาทในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนคติของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เมื่อพิจารณาตามหลักการสำคัญ 6 ประการ โดยเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับได้ดังนี้ หลักคุณธรรมมากที่สุด รองลงมาหลักความคุ้มค่า ความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส โดยส่วนน้อยคือ หลักการมีส่วนร่วม ด้านแนวทางในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในทัศนคติของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีการส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนาและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการดำเนินงานทุกขั้นตอน เช่น การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานต่างๆ การจัดทำแผนพัฒนาสามปี การประชุมสภาท้องถิ่น ร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง ตรวจรับงานจ้าง โดยการประชาสัมพันธ์ จูงใจ และสร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่องในบทบาทหน้าที่ของตน อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น ให้ประชาชนเข้าใจว่า การดำเนินการต่างๆ ไม่สูญเปล่า ผลประโยชน์จะตกอยู่กับชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนอย่างถูกต้อง และเกิดประสิทธิภาพในการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจ เพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงกับความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ส่งผงให้ชุมชนเข้มแข็งและยั่งยืน

วาสนา ธรรมจักร (2551, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานประจำองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า หลักความโปร่งใสเป็นลำดับแรก รองลงมาคือหลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ ด้านปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน พบว่าปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักนิติธรรม ของพนักงานประจำองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดแพร่ คือ การไม่สะท้อนสภาพการปฏิบัติงานจริง ประชาชนแสดงความคิดเห็นโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องตามระเบียบ ประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามข้อบังคับน้อย ประชาชนต่อต้านระเบียบข้อบังคับ ผู้ประเมินผลการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับคณะผู้บริหาร และข้อบัญญัติต่างๆมิได้บัญญัติมาจากสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ ปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรม พบว่า กิจกรรมการพัฒนานั้นแต่ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ไม่มีแผนการพัฒนามูลฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมชัดเจน ไม่มีกิจกรรมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม ปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักความโปร่งใสพบว่า ประชาชนยังไม่เข้าการใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนยังเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงน้อย ปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักการมีส่วนร่วม พบว่า แผนพัฒนาตำบลยังไม่ได้ตอบสนองและแก้ปัญหาที่แท้จริงของชุมชน ยังไม่มีการประเมินความพึงพอใจ ของประชาชนที่เป็นรูปธรรมปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักความรับผิดชอบ พบว่า พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ได้รักษาวินัยตามระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด ปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักความคุ้มค่า พบว่า พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดการประหยัดพลังงานและสาธารณูปโภค เช่น การใช้ไฟฟ้า การใช้เครื่องปรับอากาศ ด้านแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานประจำองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดแพร่ มี 3 ด้าน คือ ด้านทรัพยากร ด้านกระบวนการ และด้านบริการ

พลกฤติ พัตรपाल (2549, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการประจำองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุตรดิตถ์ ปี 2549 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า อยู่ในอันดับสูงสุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อบต. แต่ละแห่งได้นำข้อมูล ข่าวสารที่ควรเปิดเผยปิดประกาศไว้ที่สำนักงานอยู่ในอันดับสูง ด้านปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน พบว่าปัญหาการ

ปฏิบัติงานตามหลักนิยามของข้าราชการประจำองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ คือ การขาดความรู้ ความเข้าใจในการแก้ปัญหาโดยการออกข้อบัญญัติ การไม่ปรับตัวหรือไม่ชินต่อการ ปฏิบัติตามข้อบัญญัติ ปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรม พบว่า ผู้บริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบลมีอำนาจมากเกินไป มีผลให้ผู้บริหารทำผิดกฎระเบียบกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือ พวกพ้อง ข้าราชการประจำไม่สามารถต้านอำนาจได้ กระแสความนิยมวัตถุทำให้ศีลธรรมเสื่อมถอย ทำให้คนเห็นค่าของทรัพย์สินมากกว่าความถูกต้อง ปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักความโปร่งใส พบว่า อบต.ส่วนใหญ่ไม่มีเว็บไซต์ของตนเอง ระบบอินเทอร์เน็ตยังใช้ไม่ได้หรือใช้ได้แต่ช้ามาก ขาดบุคลากรด้านอินเทอร์เน็ตไม่มีความโปร่งใสในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในบางแห่ง ปัญหา การปฏิบัติงานตามหลักการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญกับการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ การบริหารงาน อบต.ยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากนัก ปัญหาการ ปฏิบัติงานตามหลักความรับผิดชอบ พบว่า การไม่กระจายอำนาจบริหารงาน อำนาจอยู่ที่บุคคลเดียว การให้ความสำคัญต่อปัญหา ไม่ครอบคลุมการมุ่งหวังแต่ผลประโยชน์ในโครงการก่อสร้าง ทำให้ ไม่สนใจต่อการพัฒนาด้านอื่นตามอำนาจหน้าที่ปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักความคุ้มค่า พบว่า มีการทุจริตในการเสนอราคา ทำให้หน่วยงานภาครัฐเสียผลประโยชน์จากการแข่งขันราคา การเพิ่ม ของราคาน้ำมันเชื้อเพลิง และกระแสไฟฟ้า ทำให้ไม่สามารถลดค่าใช้จ่ายภาครัฐลงได้

เจริญ กาศโอสถ (2551, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาการ ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการประจำองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการประจำองค์การ บริหารส่วนตำบล เขตอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ พบว่า หลักความรับผิดชอบต่อ หลักนิยามธรรม มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม และหลักความ โปร่งใส ผลการศึกษาเป็นรายข้อพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้ให้โอกาสประชาชนเข้ามาเป็น กรรมการดำเนินงานในโครงการต่างๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและองค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุน หรือจัดอบรมธรรมะให้ประชาชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านปัญหาปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ข้าราชการประจำองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ พบว่า หลักนิยามธรรม พบว่าประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการเสนอและการปฏิบัติตามข้อบัญญัติตำบล บางส่วนไม่ สนใจและไม่ปรับตัวต่อการปฏิบัติตามข้อบัญญัติตำบล หลักคุณธรรมพบว่าประชาชนบริโภควัตถุ นิยมมากขึ้นทำให้คนขาดคุณธรรม ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลใช้อำนาจมากเกินไปไม่ สนใจในความเสี่ยงขาดการอบรมและพัฒนาให้ข้าราชการหรือประชาชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม หลักความโปร่งใสพบว่า มีปัญหาในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญเนื่องจากไม่มีเว็บไซต์เป็น ของตนเองมีการทุจริตและประพฤติชอบด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐทุกวิธีเป็นจำนวนมาก

หลักการมีส่วนร่วมพบว่าอำนาจการตัดสินใจอยู่ที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากความคิดเห็นนโยบายต่างๆ ขึ้นอยู่กับผู้บริหารเพียงคนเดียว หลักความรับผิดชอบพบว่านโยบายผู้บริหารเพียงคนเดียว แก้ปัญหาไม่ครอบคลุม ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหา หลักความคุ้มค่า พบว่าการขยายตัวของภารกิจถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายและปัจจัยการบริหารเพิ่มเติมมากขึ้น

นิตยา ศรีสุข (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 6 ด้านมีดังนี้ 1) ด้านหลักนิติธรรม ผลลัพธ์ที่ได้เป็นเชิงบวก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง บุคลากร อบต.ไผ่ขอดอน อยู่ในระดับมากที่สุด และประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง บุคลากร อบต.ไผ่ขอดอน อยู่ในระดับมากที่สุด และประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง 3) ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง บุคลากร อบต.ไผ่ขอดอน อยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง บุคลากร อบต.ไผ่ขอดอน อยู่ในระดับมากที่สุด และประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง บุคลากร อบต.ไผ่ขอดอน อยู่ในระดับมากที่สุด และประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง และ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่าความรู้ความเข้าใจ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ขอดอน อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง บุคลากร อบต.ไผ่ขอดอน อยู่ในระดับมากที่สุด และประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้น เป็นงานศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวกับการศึกษาหลักธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ รวมถึงการศึกษาธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบล นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 6 หลักโดยภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และมีการนำปัจจัยด้านเพศอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ ตำแหน่ง และระยะเวลาปฏิบัติงานมาใช้เพื่อหาคำตอบว่า สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่ จึงทำให้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา